

Svarthalespove – våtmarkas venn

Lange bein, langt nebb - kort historie.

Det heter at enhver fugl synger med sitt nebb. Svarthalespovens nebb er påfallende langt og rett, og ved stor uro kan den fremtrylle lyden ”ki-vi-vi-vi”. Og svarthalespoven har for så vidt all grunn til å føle nettopp uro. Arten er klassifisert som ”nær truet” globalt. Den er enda dårligere stilt her i landet og klassifisert som ”sterkt truet” i ”Norsk rødliste for arter 2010”.

To typer i Norge

Faktisk finnes det to typer svarthalespove i Norge. Den første typen er den sørlige underarten av svarthalespove, som heter *Limosa l. limosa*.

Den kom hit så sent som i 1969, og fant seg til rette på Jæren og i Akershus.

I dag finnes det om lag 25 hekkende par av den sørlige svarthalespoven i Klepp kommune. Den fant seg aldri helt til rette på Østlandet, og forsvant fra hekkeplassene i Nordre Øyeren på begynnelsen av åttitallet.

Den nordlige underarten av svarthalespove har en mursteinsrød farge.
Foto: Håvard Eggen

Mursteinsrød islending

Den andre typen svarthalespove er den nordlige underarten. Den er om mulig enda vakrere i fargene enn den sørlige typen. Den bærer, i tillegg til navnet *Limosa limosa* også navnet *islandica*, og kjennetegnes ved en mer intens mursteinsrød farge og et noe kortere nebb. *Islandica* hekker over et stort område, helt fra Møre og Romsdal til Vest-Finnmark, men har tyngdepunktet sitt nord i Nordland. Forskerne er usikre på hvor mange hekkende par det er snakk om til enhver tid, men trolig dreier det seg ikke om mer enn i alt 30 par.

De to underartene har svært lik hekkebiologi, men når det gjelder hvor de velger å hekke, skiller de lag i form av hva de velger. *Limosa*, vår venn i sør med det lengste nebbet, foretrekker kulturmark. *Islandica*, den mest mursteinsrøde, foretrekker på sin side naturlig våtmark med småtjern og dammer, altså områder som ikke er så sterkt påvirket av menneskelig aktivitet.

En art i tilbakegang

Ellers i Europa finner vi flest *limosaer* på kulturmarkene i Nederland, i tillegg til Tyskland og Danmark. Arten er imidlertid kraftig tilbakegang også i disse landene.

Islandica hekker, slik navnet delvis tilsier, hovedsakelig vest på Island, i tillegg til små delbestander i England og Norge.

Den sørlige underarten av svarthalespove finnes først og fremst på Klepp på Jæren. Foto: Alf Tore Mjøs

Dør i slåmaskinene

Årsakene til svarthalespovas negative utvikling, er i hovedsak forandringer i menneskelig aktivitet. Endringer i jordbruket, som tidligere slått, omlegging av naturlig eng og senking av vannstand, er alle faktorer som rammer svarthalespovene. I tillegg kommer mer mekanisert drift som dessverre fører til at reir, egg og unger går med i slåmaskinene.

Men kanskje finnes det lyspunkter likevel. En norsk handlingsplan for svarthalespove er under utarbeidelse. Dersom tiltakene skulle virke, vil svarthalespoven forhåpentligvis ikke bare ha grunn til å utbryte faresignalet ”ki-vi-vi” i fremtiden, men også ”keviuu-keviuu” som er spillflukten til vår langnebbede venn.

Kartet viser forekomster av svarthalespove på Jæren.

Kilde: Direktoratet for naturforvaltning

Hva gjøres?

Svarthalespove har fått status som en **prioritert art** i en forskrift etter naturmangfoldloven.

For prioriterte arter er uttak, skade og ødeleggelse forbudt. Om nødvendig kan det også lages regler som beskytter området der arten lever. Staten kan gi tilskudd til tiltak for å ta vare på den prioriterte arten.

Handlingsplan

Direktoratet for naturforvaltning har laget et utkast til en handlingsplan for svarthalespove, som Fylkesmannen i Rogaland får ansvar for å følge opp.

<http://www.dirnat.no/multimedia/47307/Handlingsplan-Svarthalespove-horingsutkast.pdf>

Kontakt

Miljøverndepartementet
Epost: postmottak@md.dep.no
Telefon : 22 24 90 90

Direktoratet for naturforvaltning
Epost: postmottak@dirnat.no
Telefon : 73 58 05 00

Publisert på regjeringen.no
20.mai 2011